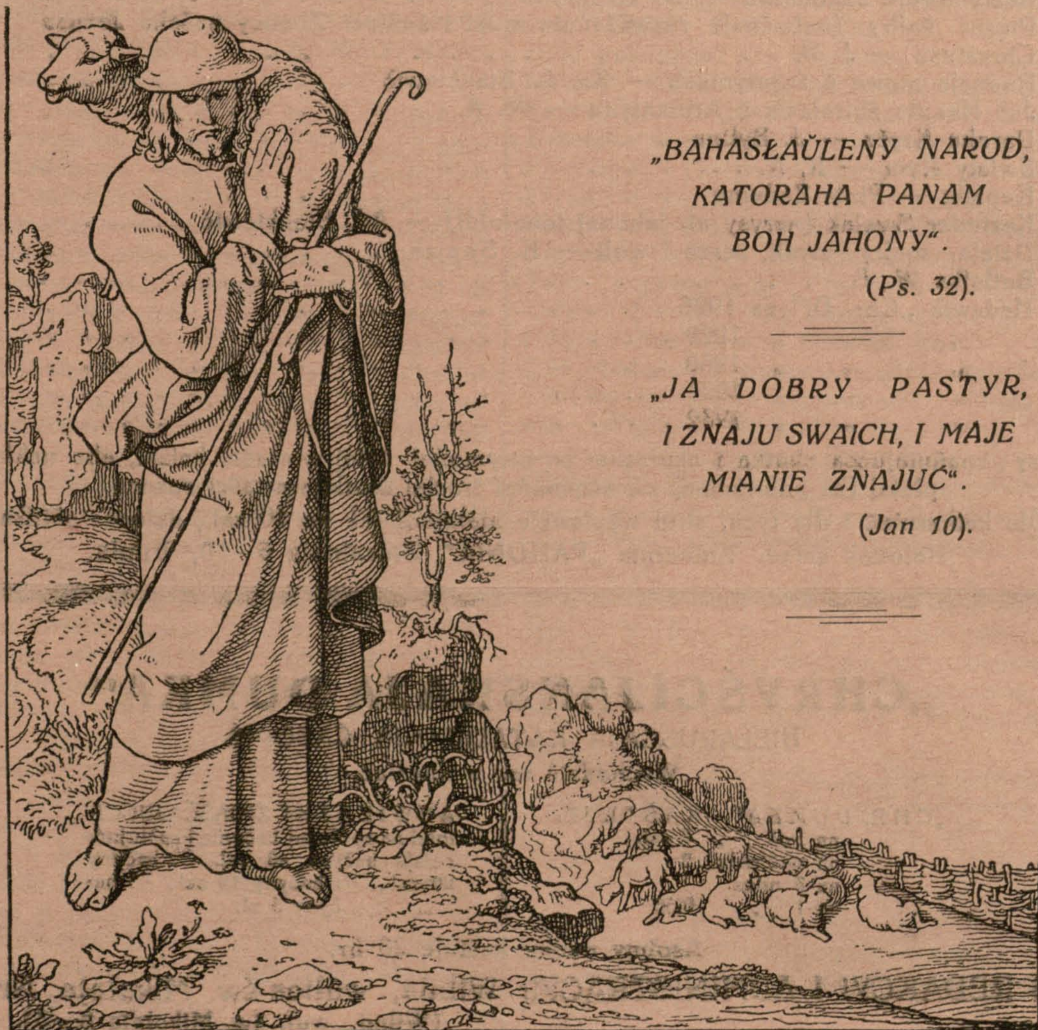
CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA

Hod VI. Wilnia, 15 Červienia 1933 h. Nr. 6 (87).

„BAHASŁAŬLENY NAROD, KATORAHA PANAM BOH JAHONY".
(Ps. 32).

„JA DOBRY PASTYR, I ZNAJU SWAICH, I MAJE MIANIE ZNAJUĆ".
(Jan 10).

ŹMIEST № 6.

„CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA“

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČASOPIŚ

Wychodzić raz u miesiac.

„CHR. DUMKA“ KAŠTUJE:
na hod . . 4 zał.
na paŭhodu 2
na 3 mies. 1
na 1 „ 0,50

ABWIESTKI ŹMIAŠČAJUCCA tolki na apošniaj bačynie i kaštujuć: celaja bačyna 40 zał., 1/2 bačyny 20 zał., 1/4 bačyny 10 zał., 1/8 bačyny 5 zł.

Asobny numar kaštuje 20 hr.

ADRAS REDAKCYI I ADMINISTRACYI: Wilnia, wulica św. Mikałaja Nr. 8—3.
(Wilno, wul. św. Mikołaja 8—3).

Redaktar pryjmaje ad 9—12.

PIERASYŁKA APŁAČANA RYČAŁTAM. CANA NUMARU 20 HR·

CHRYSCIJANSKAJA DUMKA

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČASOPIŚ.
WYCHODZIĆ RAZ U MIESIAC.

Hod VI	Wilnia, 15 Červień 1933 h.	Nr. 6 (87).

Pryhožy prykład i dla nas...

Hetym pryhožym dla nas prykładam źjaŭlajecca ŭkrainskaje świata pad kličam „Ukrainskaja Moładź Chrystu", jakoje adbyłosia ŭ Lwowie 6 i 7 traŭnia siol. h. i jakoje sapraŭdy warta, kab i nam bližej na jaho źwiarnuć uwahu.

Bližejšaj pryčynaj uračystaści „Ukrainskaja Moładź Chrystu" byŭ sioletni jubilej 1900-lećcia śmierci Chrystusa i ŭsich inšych tajnicaŭ, złučanych z śmierciaj Jahonaj. Dumka zładzić hetkuju ŭračystaść wyšła ad hreka-katalickaha (unijackaha) episkapatu z J. E. Mitrapalitam A. Šeptyckim na čale.

Metaj uračystaści hetaj było zbližeńnie ukrainskaj moładzi da unijackaj Carkwy i ahułam da Katalickaha Kaścioła i da katalickich ideałaŭ, a tak-ža spraŭdzić, jak ukrainskaja moładź adnosicca da chryścijanskaj ideolohii i jak wialiki na hetu moładź maje ŭpłyŭ kamunizm i ahułam biazbožnaść. Mieli takža na mecie arhanizatary hetaj uračystaści pakazać, jak swaim tak i čužym, narodnuju świedamaść ukrainskaj moładzi, a takža i toje, što ŭkrainski unijacki Lwoŭ źjaŭlajecca sapraŭdy asiarodkam ukrainskaha žyćcia relihijnaha i nacyjanalnaha.

Prociŭ świata „Ukrainskaja Moładź Chrystu" wystupała ŭkrainskaja moładź nacyjanalistyčnaja, jakaja nacyjanalnaść uwažaje za najwyšejšaje dabro na świecie, wyšej jaje staŭlajučy za Chrysta i Kaścioł Jahony, a takža prociŭ henaha świata wystupali kamunisty i socyjalisty, jakija, jak wiedajem, zaŭsiody zmahajucca i z relihijaj i z nacyjanalnaściaj.

Pieraškody hetyja adnak akazalisia ničoha niawartymi. Usiej ukrainskaj moładzi mužčynskaj i žanočaj, sialanskaj, miestawaj, školnaj, rabotnickaj i akademickaj z usiej Uschodniaj Haličyny napłyło na świata likam da sotni tysiač asob, a ŭsich-ža razam światkawalnikaŭ było da 120 tysiač. Učaśniki światkawańnia z prawincyi ŭ nacyjanalnych ubiorach źjawilisia ŭ Lwoŭ piechatoj, wazami i čyhunkaj. Siarod ich byli i zdaloku, bo z dyecezijaŭ Stanisławaŭskaj i Pieramyskaj.

Światkawańnie pačałosia ŭ subotu 6.V wiečaram nabaženstwam u ketedry św. Jura. Nabaženstwa było zakončana śpiewam katalickaha hymnu. U hety dzień wializarnyja hramady ŭčaśnikaŭ adbyli św. spowiedź.

U niadzielu 7.V a h. 8 ranicy na płoščy „Sokała-Baćki" adbyłosia paświačeńnie mnoha ściahaŭ katalickich arhanizacyjaŭ ukrainskaj moładzi i ŭračystaja palowaja Imša św., jakuju adprawiŭ J. E. biskup sufrahan J. Bučka zamiest niedamahajučaha J. E. Mitrapalita A. Šeptyckaha. Padčas Imšy św. sam biskup celebrant skazaŭ kazańnie, u jakim pračytaŭ, prysłanuju na ruki Mitrapalita A. Šeptyckaha, prywitalnuju telehramu ad św. Ajca hetkaha źmiestu: „Światy Ajciec pierasyłaje swaje baćkaŭskija pažadańni dla ŭračystaj relihijnaj manifestacyi ŭkrainskaj katalickaj moładzi, pažadańni jak najbolšych zbaŭlennych wynikaŭ. Z całaha serca bahasławić Wašu Ekscelencyju, Episkapat, Duchawienstwa, Narod i darahuju ŭkrainskuju moładź"... Kazańnie swajo biskup zakončyŭ miž inšym hetak: „...Nie zabywajcie, što wiernaść Chrystu majecie dachawać u wa ŭsich Jaho prykazańniach, asabliwa-ž u lubowi da Carkwy Światoj, da swajho światoha abradu i da swajho narodu. Niachaj kožny z was budzie hatoŭ dla sławy i wieličy narodu złažyć choć-by najbolšuju achwiaru!"... Paśla kazańnia adbyłasia prysiaha ŭkrainskaj moładzi na wiernaść Chrystu. Prysiaha była hetkaja: „Chryście, Zbaŭca! U 1900 lećcie Twajej Kryžowaj Śmierci i Ŭskrašeńnia pryrakajemo Tabie wiernaść až da śmierci. Tak nam, Chryście, dapamažy!"

Paśla moładź pačała prystupać da św. Pryčaścia, jakoha ŭdzialali 20 świaščeńnikaŭ. Pryčaściłasia — ci pa našamu: kamunikawałasia — da 12 tysiač moładzi. Heta tolki tyja, jakija zmahli być u spowiedzi, bo na bolš nie chapała duchawienstwa.

Pa skančeńni nabaženstwa pačaŭsia pachod z płoščy Sokała-Baćki ŭ kirunku płoščy św. Jura, dzie ŭ mitrapalickim ubory na adumysłowym tronie siadzieŭ J. E. Mitrapalit A. Šeptycki, a prachodziačyja mima wializarnyja natoŭpy światkawalnikaŭ prymali z jaho ruk bahasławienstwa. U pachodzie hetym, jak i ŭ wa ŭsim światkawańni brali takža ŭčaście i ŭkrainskija pasły.

Pachod trywaŭ čatyry hadziny. Na im i skončyłasia hetaja wialikaja, niabywałaja jašče ŭ ukraincaŭ, uračystaść „Ukrainskaja Moładź Chrystu".

Ad siabie možam tolki dadać, što toj na-

Bożaje Słowa

na ŭračystaść Najświaciejšaha Serca Jezusa.

I.

Pryznawacca tabie budu, Panie, što razhniewaŭsia na mianie; adwiarnułasia zaŭziataść twaja i paciešyŭ mianie. Woś Boh Zbaŭca moj, śmieła pastupać budu i nia budu bajacca, bo Pan moc maja i sława maja i staŭsia mnie zbaŭleńniem. Budziecie čerpać wody ŭ radaści z krynic Zbaŭcy i skažacie ŭ heny dzień: pryznawajciesia Panu i kličcie imia jaho, aznajmlajcie ŭ narodzie prychod jaho, pomnicie, što wialikaje imia jaho. Piaicie Panu, bo raskošna ŭčyniŭ, razhłašajcie heta pa ŭsiej ziamli. Ciešsia i sławi pamiaščeńnie Syon, bo wialiki spasiarod ciabie światy izraelski.

(*Iz. 12, 1—6*).

II.

U heny čas Žydy (bo byŭ dzień Pryhatawańnia), kab nie astalisia ciely na kryžy ŭ subotu (bo byŭ wialiki toj subotni dzień), prasili Piłuta, kab byli pałamany ich kaleńni i jany pazdymanyja. Dyk pryšli žaŭniery i pałamali kaleńni pieršaha i druhoha, katory byŭ z im ukryžawany. Pryšoŭšy-ž da Jezusa, kali ŭbačyli jaho ŭžo pamioršaha, kaleńniaŭ jaho nie łamali, ale adzin z žaŭnieraŭ pikaj atkryŭ bok jaho, i adrazu wyšła kroŭ i wada. A katory bačyŭ, wydaŭ paświedčańnie: i paświedčańnie jaho praŭdziwaje. (*Jan 19, 31—35*).

III.

— Češć da Serca Jezusa była ŭ Kaściele ad jaho pačatku. Razam z wysłaŭleńniem čaławieckaści Chrystowaj była ŭžo i češć jahonaha Serca. Ab hetaj češci pisali ŭžo Ajcy Kaścioła, jak Auhustyn, Chryzastom i inš. Adumysłowaha adnak nabaženstwa da Serca Jezusa ŭ staradaŭnaści nia znali. Hetkaje nabaženstwa paŭstała pad kaniec XVII w.

16 červienia 1675 h. zakonnica z klaštaru Wizytak bahasłaŭlenaja Maŭhareta Alakok horača maliłasia prad Najśw. Sakramentam, wyražajučy pažadańnie adudziačycca Chrystu za jaho luboŭ da ludziej. Chrystos tady abjawiŭsia jej, pakazwajučy swajo raspalenaje miłaściaj serca i zaachwočwajučy jaje, a praz jaje i inšych, da bolšaj Jaho miłaści i da naharody za tak mnohija źniawahi, zroblenyja ludźmi Sercu Jahonamu.

U 1697 h. Wizytki źwiarnulisia z prośbaj da św. Ajca Inacentaha XII, kab jon zaćwierdziŭ nabaženstwa da Serca Jezusa i ŭstanawiŭ asobnaje świata.

Padobnyja-ž prośby napływali da Apostalskaj Stalicy i ŭ hadoch nastupnych ad za-

---

rod, jaki maje wiernuju Chrystu i swajmu narodu moładź, nia zhinie i napeŭna dasiahnie wialikich ideałaŭ woli i doli. Wiernaja Chrystu ŭkrainskaja moładź i jaje henaja słaŭnaja ŭračystaść—jaki-ž pryhožy prykład dla nas biełarusaŭ, dla našaj moładzi biełaruskaj!...

D. Aniśko.

Usio ŭ miłaści. (6)

VI. U miłaści zbaŭleńnie.

Kali čaławiek naranicy dzion swaich staić na parozie hetaha žyćcia, tady jon zadaje sabie pytańnie: dla jakoj idei jon maje paświacić pracu całaha swajho žyćcia? Jakuju prafesyju jon maje ababrać sabie, kab heta było hodna jaho žyćcia?..

I nie adnamu čaławieku prychodzicca wypaŭniać wysokaje i šlachotnaje pasłanstwa tut na ziamli; ale najčaściej bywaje tak, što čaławiek musić rabić nia toje, što jamu chočacca, ale toje, što prychodzicca; jamu chaciełasia-b rabić adno, a tut treba rabić štości druhoje; abo znoŭ, za što čaławiek nia woźmiecca, usio wydajecca jamu takim małym, takim marnym... Ale-ž trudna! Čaławiek ubačyć dalej, što jon musić pracawać na kawałak chleba, što praca na hety chleb štodzienny adrywaje jaho ad wyšejšych dumak, wyšejšych ideałaŭ i ŭbačyŭšy heta ličyć žyćcio swajo zahublenym, zmarnawanym.

Nie, braciel Kali ty, pamima pracy na kawałak chleba, choć praca twaja budzie samaj apošniaj, razam z hetym budzieš pracawać i na zbaŭleńnie swajej dušy, kali ty budzieš staracca wypaŭnić twaju pawinnaść u adnosinach da Boha, da Kaścioła, da bližnich — nie zmarnuješ ty swajho žyćcia; wialikaje i świetłaje budzie jano; bo sprawa zbaŭleńnia swajej dušy warta taho wialikaha pasłanstwa, jakim jość žyćcio čaławieka na ziamli.

Za ŭsie našy sprawy jość adna sprawa najważniejšaja — heta sprawa našaha zbaŭleńnia. Pan Jezus Sam skazaŭ: „Što pamoža čaławieku, kali-b jon cely świet zdabyŭ, a paciarpieŭ na dušy swajej?“ (Mat. XVI, 26).

Duša naša heta toj zarodak Božy, taja iskra Božaja, katoruju Jon zapaliŭ u nas. Jana takaja pieknaja, takaja darahaja, što my, žywučy na hetym świecie, nia možam, nie damo rady ani zrazumieć, ani acanić jaje wartaści. Jana dana nam ad Boha čystaju i niawinnaju, jak toj kryštał nieašacawany i Boh choča, Boh wymahaje ad nas, kab my addali jamu našu dušu takuju-ž čystuju i niawinnuju, jakuju ad Jaho atrymali; jašče bolš — Jon choča, kab my hetu iskru Božuju ŭ nas raspalili jašče bolšym świattom. Ale hora nam, jak

konaŭ, biskupaŭ, a nawat i ad śvieckich dziaržaŭnych uradaŭ. Urešcie prośby hetyja byli spoŭnieny i była ŭstanoŭlena ŭračystaść na češć Serca Jezusa ŭ piatnicu pa aktawie Božaha Cieła. U XVIII w. nabaženstwa heta było ŭžo pašyrana pa ŭsim katalickim świecie.

— Pradmietam hetaha nabaženstwa jość poŭnaje miłaści Serca Jezusa. Serca i Miłaść— heta nia dwa asobnyja pradmiety, ale adzin supolny pradmiet złožany z dwuch čaścin: z čaściny duchowaj — miłaści — pry tym miłaści Zbaŭcy jak ludzkoj, tak i boskaj — i z čaściny cialesnaj — serca, nie addzielenaha ad ludzkoj i boskaj natury Chrysta, ale serca žywoha, z Chrystowaj asobaj Boha-Čaławieka nierazdzielna złučanaha. Składajem, znača, češć nie samoj miłaści Zbaŭcy, ale miłaści ŭ jaje orhanie, u jaje naturalnym symbolu — sercy, a takža składajem hetu češć nie samomu sercu, ale sercu jak naturalnamu symbalu miłaści Zbaŭcy.

— Meta nabaženstwa na češć Serca Jezusa padwojnaja: kab sercy ludzkija zapalić miłaściaj da Zbaŭcy i kab adudziačycca za jaho miłaść i wynaharadzić jamu za niaŭdziačnaści i źniawahi, daznawanyja ad ludziej.

*

Niachaj-ža biełaruski narod składaje swaju ščyruju češć Najświaciejšamu Sercu Jezusa, niachaj horača da jaho molicca, zapalajučy ahniom boskaj miłaści swajo serca i hadujučy jaho na padabienstwa Serca swajho Zbaŭcy.

Ks. Ad. St.

Dr. K. N.
(Ŭčaśnik Kanhresu).

31-šy Mižnarodny Eŭcharystyčny Kanhres.

IV.

Dublin užo za niekalki hadoŭ upierad byŭ naznačany na miejsca 31-ha Mižnarodnaha Euch. Kanhresu. U 1930 h. pakazaŭsia pieršy aficyjalny list biskupa, jaki nakazwaŭ Kanhres u Irlandyi; u 1931 h. wyjšła ahulnaja prahrama ŭračystaści, a ŭ studni 1932 h. pakazałasia ŭžo poŭnaja prahrama z usimi najmienšymi abjaśnieńniami. Pry hetym biskupy zaachwočwali swaich wiernych, kab jak najlepš, hodna i ščyra pryhatawalisia da taho duchowa i, pa skolki mahčyma, materjalna.

I sapraŭdy, ludcy achwotna i horača pašli za hołasam swaich duchoŭnych Ajcoŭ. Ale kab zrazumieć lepš nastroj i atmasferu hetaha pryhatawańnia i samoha Kanhresu, treba hlanuć na štodziennaje žyćcio katalickaj Irlandyi.

Toj, chto znachodzicca ŭ Irlandyi, nia moža nia prykmiecić pieknaha i cikawaha źjawišča, što wialiki lik ludziej chodzić štodzień da kaścioła, mnohija prymajuć štodzień Kamuniju św., a asabliwa ŭ pieršyja piatnicy i niadzieli kožnaha miesiaca. I hetak niatolki tyja, što pa haradoch žywuć i majuć mnoha času, nie, — ale tož, i jšče bolš, pa wioskach, bo tam wiera zachawałasia ŭ sercach biednych ludziej bolš žywoj i haračaj. Usio štodziennaje žyćcio praniknuta ducham katalickim; Napryklad, usie — pačuŭšy zwon u kaściele na paciery ranicaj, u pa-

my addamo dušu našu Bohu zbrudžanuju drennymi ŭčynkami.

Što pamoža čaławieku, kab jon i cely świet asiahnuŭ, ale jak dušu swaju stracić? Što čaławieku z taho, ci jon budzie pławać u raskošy, ci projdzie praz heta žyćcio, jak mučanik, kali heta žyćcio, choć-by i najdaŭžejšaje, u paraŭnańni z wiečnaściaju nieskančonaj ničoha nia značyć! A što da samaha žyćcia, to heta žyćcio ludzkoje jość jak-by scena, na katoraj adzin prystaŭlaje žabraka, druhi bahataha pana, adzin žaŭniera, druhi hienerała, adzin padsudnaha, druhi sudździu. Ale skončyłasia pradstaleńnie i artysty ŭsie roŭnyja — skončyłasia žyćcio na ziamli i ludzi ŭsie roŭnyja, roŭnyja prad Boham pawodle swajho pałažeńnia ŭ świecie, ale nia roŭnyja pawodle swaich učynkaŭ. Čaławiek abo dušu swaju zbawiŭ, abo jaje zatraciŭ na wieki, abo toje, ab toje, štości adno z hetych dźwiuch rečaŭ.

A kožny-ž čaławiek sam sabie nia worah, kab sumysna hubić swoj los. U takim razie kožny pawinien heta pryniać pad uwahu, kožny pawinien zastanawicca nad hetym i padumać i dałažyć starańnia, kab nie zhubić siabie, ale kab atrymać žyćcio wiečnaje. Treba nam raz pawažna hlanuć na hetu sprawu, bo što pamoža čaławieku jaho bahaćcie, jaho ŭłada, jaho sprytnaść, jaho pieknaść, jaho mudraść nawat, kali staniecca tak, što jon dušu swaju zatracić?!

Zbaŭleńnie! U hetym słowie adno z najważniejšych našych zadańniaŭ na ziamli, u hetym apošni sens našaha žyćcia.

Ale što-ž my pawinny rabić, kab dajści da hetaje apošniaje mety, kab zdabyć heta zbaŭleńnie?

Pawodle nawuki našaha św. Kaścioła zbaŭlenym budzie toj, chto ŭ chwilinie śmierci budzie ŭ stanie łaski Božaj, h. zn. — nia budzie mieć na sumleńni ciažkoha, śmiarotnaha hrechu.

Hrech mały, štodzienny nie pazbaŭlaje čaławieka łaski Božaj. Chto, značyć, pamre ŭ stanie łaski, toj budzie zbaŭlenym.

Takim paradkam čaławieku, kab być zbaŭlenym, treba pieradusim *wyścierahacca hrechu*.

Chacia wypaŭnić heta nia tak lohka, jak skazać hetyja dwa słowy, chacia, žywučy na świecie, wielmi ciažka ŭścierahčysia ad upadku — ale, prymajučy pad uwahu wielič taho

ludni ci ŭ wiečary — z atkrytaj hałowoj pabožna admaŭlajuć „Anioł Panski;" dzieci, ubačyŭšy ksiandza, biahuć da jaho i prosiać bahasławienstwa; usie biaz wyniatku, prachodziačy prad kaściołam, skidajuć šapku, addajučy čeść Najśw. Sakramentu; redka znojdzieš siamju, jakaja wiečaram, sabraŭšysia razam, nie admowiłab supolna ražanca.

Usio žyćcio katalickaje mocna i dobra zarhanizawana ŭ parachwijach, jak pa haradoch, tak i pa wioskach. U škołach paza štodziennym nawučańniem jość asobny kurs dziela moładzi: „Žyćcio i Akcyja katalickaja," kab pryhatawać dobrych ludziej, dobrych dziejačoŭ dziela familii, dziela Kaścioła i dziela dziaržawy. U škołach sapraŭdy katalickich — kujucca mocnyja charaktery budučych dziejačoŭ, upojewajecca achwiarnaść i dabračynnaść.

Nadta mocna prajaŭlajecca dabračynnaść u całym narodzie, pačynajučy ad moładzi i dziaciej. Šmat rožnych arhanizacyjaŭ, tawarystwaŭ, prytułkaŭ, kasaŭ i inšych instytucyjaŭ raskidana pa całym krai, tak što kožny ŭ swajej biedzie moža znajści prytułak i pomač. Pobač sa świeckimi arhanizacyjami stajać zakony, jakija adznačajucca wialikaj dziejnaściaj; jany kirujuć rožnymi škołami i prytułkami, a misii irlanskija wiedamy ŭ całym katalickim świecie.

Adnosiny ludziej da duchawienstwa i zakonnikaŭ nadta dobryja; ŭsiudy bačycca wietliwaść, pašana i prywiazannaść; ludzi tutka bačać u ksiandzy praŭdziwaha pryjaciela i baćku, praŭda i duchawienstwa na heta zasłužwaje. Tož ničoha dziŭnaha, što u Irlandyi nadta mnoha pryzwanniaŭ da stanu duchoŭnaha ci zakonnaha!

Adnym słowam — duch praŭdziwa katalicki panuje ŭsiudy: u chatach i ŭ škołach, u žyćci prywatnym i hramadzkim.

I woś ŭ hetaj staroncy, dzie kipić žyćcio katalickaje zaŭsiody, zawarušylisia jašče bolš prad Kanhresam Euch. Pačałosia pryhatawańnie duchowaje i materjalnaje.

Pierš-na-pierš pa ŭsich kaściołach Irlandyi prad tron Najwyšejšaha paniasłasia haračaja supolnaja malitwa ab bahasławienstwa i pamysnaść Kanhresu, a dzieci praz cełý hod prasili i mali li Boha ab pahodu, (bo u Irlandyi nadta časta daždžy iduć). I praŭda, Boh wysłuchaŭ malitwu dziaciej: padčas Kanhresu pahoda była, jakoj u Irlandyi užo daŭno nie pamiatali.

Dalej arcybiskup dublinski ŭstanaŭlaje ŭ swajej archidyjecezii rekolekcyi pryhatawaŭčyja da Kanhresu, tydzień dziela mužčyn i tydzień dziela žančyn. U 50 kaściołach sotnia wybranych misjanaraŭ zapalili serca ludziej miłaściaj Božaj i ačyščali ich dušy ad pyłu štodziennaha. Rekolekcyi zakončylisia ahulnaj Kamunijaj św. mužčyn i žančyn usieńkaj Irlandyi.

Prad samym Kanhresam pačałosia apošnaje užo pryhatawaŭčaje nabaženstwa „triduum" (trochdziennaje nabaženstwa), jakoje zakončyłasia ŭdzień św. Alojzaha — Patrona moładzi — ahulnaj Kamunijaj św. dziaciej. Što za cudoŭny i pranimajučy wid: u toj samaj hadzinie prystupaje da Stołu Anielskaha kala 600-tysiač dziaciej, molicca za Kaścioł św., za Ajca św., za pamysnaść Kanhresu, za swaju pieknuju i darahuju bačkaŭščynu!...

Ale pobač z duchoŭnym išło, tož pryhatawańnie materjalnaje. Usio, što tolki mahčyma było prybiać, było prybrana. Nia tolki Dublin, ale i ŭsieńki kraj prybraŭ niejki światočny wyh-

---

niaščaścia, jakoje nam hrech hatowić, što tut idzie sprawa ab byt naš pryšły, abo ščaśliwy na wieki, abo niaščasny na wieki, prymajučy heta ŭsio pad uwahu, nam u kožnym wypadku, a asabliwa ŭ momant, kali ŭdaryć na nas pakusa, nam lahčej budzie strymacca i zmusić siabie adwiarnucca ad hrechu.

Pamima ŭsiaho hetaha čaławiek praz swaju ŭłomnaść, praz swaju słabaść časami zdarycca, što woźmie paśliźniecca i ŭpadzie— čaławiek zhrašyć. Ale ci-ž tut užo čaławiek prapaŭ? Ci-ž užo dla jaho niama ratunku?..

Nie! Ratunak jość, kali tolki čaławiek sam choča ratawacca. A hetym sposabam ratunku jość światy sakramant Pakuty, dzie čaławiek kajecca, što zrabiŭ tak, užo taho błahoha, što jon zrabiŭ, bolš rabić nia choča, a zamiest taho maje ščyruju achwotu žyć tak, jak Boh prykazaŭ. Tady Boh čaławieku daruje ŭsio toje, što jon kiepskaha zrabiŭ, tady ŭsio toje kiepskaje, što čaławiek zrabiŭ jak-by źnikaje, hinie, jak-by ničoha nie stałasia. Čaławiek iznoŭ uchodzić u stan łaski Božaj, atrymanaj pieršapačatkowa praz chrost światy i ŭtračanaj praz hrech ciažki i hety čaławiek stanowicca iznoŭ takim miłym Bohu, jakim byŭ praz upadkam.

Ale časam čaławiek žywie ŭ takich nienarmalnych abstawinach, što i chacieŭ-by pajści da spowiedzi, tolki niama dzie, bo niama ksiandza, niama kaścioła, što bywaje tam, dzie relihija ciarpić praśledawańnie, jak naprykład ciapier u Rasiei.

Boh miłaserny maje sposab i na heta, aby tolki čaławiek chacieŭ, aby jon mieŭ dobruju wolu, mieŭ ščyruju achwotu da dobraha.

A hetym sposabam, što daje čaławieku mahčymaść pazbycca hrachoŭ nawat i biaz spowiedzi (tolki mieć namiareńnie wyspawiadacca, jak budzie mahčymaść) jość žal daskanalny. Heta taki žal, dzie čaławiek kajecca, što nahrašyŭ, tolki kajecca nie tamu, što ŭtraciŭ nieba, a zasłužyŭ na piekła, ale kajecca, što abraziŭ Boha.

Žal daskalny jość dla čaławieka prosta nieašacawanym skarbam, jość dabradziejstwam wializarnym i z jaho treba karystać kožnamu čaławieku, nawat i takomu, što maje mahčymaść spawiadacca. Bo ty, bracie moj, dumaješ iści da spowiedzi moža za tydzień, moža za miesiac, ale-ž ty niapeŭny taho, ci dačakaješ da zaŭtra! Niapeŭny ty i taho, ci spamiž twaich hrachoŭ, z katorych jašče nie spawiadaŭsia, nia znojdziecca choć adzin hrech

lad: usiudy pawiawajuć ściahi eŭcharystyčnyja, papieskija, irlanskija; usiudy poŭna krasak, zieleni; nad wulicami wisiać hirlandy z kalarowymi latarniami; kožny damok čymkolwiečy prybrany, u kožnym waknie świečka, usiudy pryhatawana iluminacyja. Usim kidalisia ŭ wočy damki i chatki biednych ludcoŭ, jakija byli sapraŭdy choć i biedna, ale pryhoža prybranyja zieleniaj, abrazami ci maleńkimi aŭtarykami; praz skromnaść i biednatu prabiwałasia prostaje, ščyraje i haračaje serca.

Spadziajučysia mnoha pielhrymaŭ, na ahulnyja nabaženstwy i sabrańni wybrali za horadam ahramadny i pryhožy park — „Phoenix Park," miesca dzieła irlancaŭ nadta darahoje, bo tutka niekaliś, chawajučysia pa jamach dy huščaroch, kataliki źbiralisia na swaje nabaženstwy. Woś tut na adnym hramadnym zialonym łuhu zbudawali nadta wialiki i pryhožy aŭtar u nowaklasyčnym styli. Pasiaredzinie wialikaha biełaha portyku z dwuma kaplicami na kancoch stajała wializarnaja kaplica sa šklanymi ścienami pad wialikaj biełaj z pazałočanymi krajami kopułaj. Woś tut u hetaj kaplicy i byŭ aŭtar! Cełу budynak stajaŭ dosyć wysoka i da jaho wiali schodki, wysłanyja čyrwonymi darožkami. Kala kaplicy byŭ tron dla Lehata papieskaha, a z abiedźwiuch staron stajali dwa inšyja čyrwonyja trony dla kardynałaŭ; portyk byŭ naznačany dla biskupaŭ i wyšejšaha duchawienstwa. Usieńki łuh byŭ padzieleny na kwartały, z adnej starany dla mužčyn, a z druhoj dla žančyn, a kwartały byli naznačany literami, kab kožny moh lahčej znajści swajo miesca. Dalej na łuhu byli sprytna rasstaŭleny hałaśniki, kab usie mahli čuć pramowy i śpiewy.

Usio heta było zroblena nadta sprytna i wyhladała nadta pryhoža; sapraŭdy hety łuh u ramkach lasoŭ wyhladaŭ na niejki wializarny, baječny kaściol.

U samym centry horadu, na šyrokim moście O'Conell, dzie miełasia adbycca apošniaje bahasławienstwa Najśw. Sakramentam, tož zbudawali nadta pryhožuju biełuju kapličku.

Urešcie byli parobleny i bližejšyja pryhatawańni, jak sprawa zapasaŭ ježy i pamieškańniaŭ; kamunikacyja była dobra ahledžana; wydali knižački z malitwami i pieśniami eŭcharystyčnym, a dzieła paradku i ładu padčas Kanhresu zarhanizawali ciełuju armiju likam 15 tysiač ludziej.

I woś Irlandyja była zusim hatowa duchowa i materjalna da Kanhresu. Nadchodzili apošnija dni. Čakali pradstaŭnika Ajca św.

V.

Tymčasam 16.VI ranicaj wyjechaŭ z Rymu na Kanhres J. E. kardynał Laurenty Lauri, Lehat (prastaŭnik) apostalski z delehacyjaj; spatykali ŭsiudy z naležnaj pašanaj i honaram. Jechaŭ z bahasławienstwam Ajca św. dla wiernych synoŭ swaich, a z im jechała čeść i sława Kaścioła katalickaha, pawaha haławy ŭsiaho chryścijanstwa — biskupa rymskaha i bahasławienstwa Božaje.

Pa darozie byŭ usiudy horača witany praz natoŭpy ludziej; zdaralisia časta ŭzrušajučyja sceny i abrazy. Praz usiu Anhliju kardynał Lehat jechaŭ karaleŭskim ciahnikom, na jakim razwiwaŭsia papieski žoŭta-biełу ściah, a nasupraciŭ jamu wychodzili ludcy, kab prywitać pasłannika Apostalskaha.

---

ciažki, śmiarotny. Treba tady tabie kajecca žalem daskanalnym zaraz. Asabliwa kajsia žalem daskanalnym usiaki raz, kali tolki budzieš mieć niaščaście ciažka zhrašyć, paśla ŭsiaki raz, kali žyćciu zahražaje niebiaśpieka i jašče kožny raz, jak kładzieššia spać. Bo nia wiedaješ „ani dnia, ani hadziny", jak pieraściarahaje nas Pan Jezus.

Kab mieć žal daskanalny, treba jaho chacieć. Treba smucicca, što abraziŭ Boha, treba brydzicca hrachami, katorymi abraziŭ Boha i treba mieć namiareńnie, kab bolš hetych i nijakich druhich hrachoŭ nie dapuščacca.

Prymajučy pad uwahu, što hrech jość adzinaju pieraškodaju da asiahnieńnia zbaŭleńnia wiečnaha, musim ściwierdzić, što hrech jość najhoršym našym woraham. Hrech jość dla nas złom horšym ad śmierci, bo śmierć tolki pazbaŭlaje nas žyćcia dačasnaha, a hrech pazbaŭlaje nas ščaścia wiečnaha.

Ale što-ž heta takoje hrech?

Hrech heta jość narušeńnie prykazańniaŭ, niepasłušenstwa prykazańniam Božym i kaścielnym, niezachawańnie, niewypaŭnieńnie hetych prykazańniaŭ. A naadwarot — unikańniem hrechu čaławiek wypaŭniaje prykazańni, a wypaŭnieńnie, zachawańnie prykazańniaŭ zapaŭniaje nam zbaŭleńnie. Pan Jezus sam skazaŭ: „kali chočaš uwajści da žyćcia, spaŭniaj prykazańni" (Mat. XIX, 17). Abo inačaj skazać, jak chočaš być zbaŭlenym, to wypaŭniaj prykazańni.

A ŭsie prykazańni, jak nam wiedama, uhruntawany na prykazańni miłaści Boha i miłaści bližniaha. Z hetaha ŭsiaho my bačym, što j heta apošniaje i adno z najważniejšych zadańniaŭ našych na ziamli — zbaŭleńnie zaležyć, tak jak i ŭsio inšaje, ad miłaści, i kali čaławiek u swaim žyćci budzie kirawacca zasadami miłaści, budzie wypaŭniać hetyja prykazańni miłaści, tady jon, jak ja ŭžo ŭspaminaŭ u papiarednich raździełach, dasiahaje taho imienna, tak wielmi nam pažadanaha zbaŭleńnia.

Zrazumieła, što tut haworycca ab čaławieku-chryścijaninie i to chryścijaninie wierujučym; treba, kab čaławiek byŭ achryščany i kab jon wieryŭ uwa ŭsie praŭdy, jakija Kaściol światy padaje.

Što da chrostu, to apryč chrostu zwyčajnaha, sakramentalnaha — moža być chrost z prahnieńnia, kali čaławiek choča achryścicca, a niama sposabu i jašče chrost z krywi, kali čaławiek choć i nie achryščany, ale bywaje

20 ha, u paniadzielak, delehacyja papieskaja pakidaje Anhliju, siadajučy ŭžo na irlanski karabiel, na jakim tož pawiawaje papieski ściah. Ale woś jašče na poŭnym mory źjaŭlajecca ŭ hary stada žaleznych ptušak — aeraplanaŭ, jakija pačynajuć kružyć nad karablom u formie kryža. Heta jość pieršy prywiet Pasłanniku Apostalskamu ad wiernaj zaŭsiody Rymu ziamlicy.

Na bierahu ŭ prystani ŭsio kipić; sotni rožnych łodak, karabielčykaŭ i karabloŭ witajuć haściej syrenami; čornaja masa ludziej šumić i hamanić. Arcybiskup dublinski z duchawienstwam i wyšejšyja pradstaŭniki ŭradu ŭzycho dziać na karabiel, kab prywitać dastojnaha haścia. Prezydent dziaržawy De Valera, u karotkich sławach witaje Pradstaŭnika Ajca św.

Pry wysiadańni na bierah hrymiać harmaty, apawiaščajučy wialikaje zdareńnie; addzieł husaraŭ addaje hanory wajennyja. Z portu siarod niazličanych natoŭpaŭ paklenčyŭšaha narodu, siarod pieśniaŭ relihijnych i nacyjanalnych kardynał pajechaŭ u Dublin (12 km.).

Pry ŭjeździe ŭ stalicu, staršynia horadu achwiaruje Kardynału Lehatu klučy horadu i ŭsia świta pry zykach sierabranaj truby z symbalič naj (adumysna zbudawanaj) wiežy, pry wopleskach i prywitańniach narodu ŭjaždžaje ŭ Dublin. Jeduć usie ŭ katedru.

U katedry kardynał chwilinku molicca prad Naśw. Sakramantam; prysutny ŭsieńki Urad i staršaje duchawienstwa Irlandyi. Prawicca karocieńkaje nabaženstwa, u kancy jakoha kardynał Lehat daje Apostalskaje bahasławienstwa i ceremonija prywitalnaja končana.

Horad užo nia ścichaŭ; ruch pawialičwaŭsia štoraz bolš, bo kožny karabiel, kožny ciahnik prynosiŭ nowyja natoŭpy pielihrymaŭ z usich častak świetu, a najbolš z paŭnočnaj Ameryki, dzie žywieć mnoha irlancaŭ. Byli tož pradstaŭniki z najdalejšych staronak, jak z Aŭstralii, Nowaj-Zelandyi, Filipinaŭ, paŭdzionnaj Ameryki, Indyi, Kitaja i Afryki. Bačycca hramady francuzaŭ, belhaŭ, halancaŭ, italjancaŭ, niemcaŭ, hišpancaŭ, partuhalcaŭ, palakaŭ i inšych. U porcie staić mnoha karabloŭ, jakija zamianilisia ŭ hateli, dajučy pielihrymam prypynišča.

Nazaŭtra, 21 ha pa paŭdni, u pieknym sadzie na pradmieści Dublina naładžana było irlanskim episkapatam wialikaje pryniaćcie na češć J. E. Kard. Lehata. Prysutnyja byli try kardynały, kala sotni biskupaŭ, z pamiž jakich adzin čyrwonaskury źwiartaŭ na siabie ahulnuju ŭwahu, (heta byŭ biskup indus, niadaŭna pierajšoŭšy da katalickaha Kaścioła), šmat inšaha duchawienstwa, rad, pradstaŭniki starych zasłužanych familijaŭ i mnoha inšaha narodu, kala 20-ci tysiač. Woś tutka ludzi, časam z dwoch kancoŭ ziamli, pry harbacie ci papiaroscy znajomilisia z saboj, raskazwali pra swaje dalokija staronki, zawiazwali pryjaźń i hetak niejak wytwarałasia pieknaja siamiejnaja atmasfera, usie zrastalisia ŭ wadnu siamju.

Wiečaram u pałacy ŭradu adbyłosia aficyjalnaje pryniaćcie delehacyi papieskaj. U toj samy wiečar urad pawiedamiŭ, što dziela wialikich eŭcharystyčnych uračystaściaŭ u stalicy, padpisany dekret ab šyrokaj amnestyi Wiestka heta była pryniata z wialikaj radaściaj i zdawaleńniem, bo i sapraŭdy ŭrad Irlandyi nia moh lepš pryniać udziełu ŭ świacie supakoju, što ŭzmacniaje, ažyŭlaje wuzły brackaści prad aŭtarom Karala supakoju i miłaści!

---

zamučany za Wieru, za Chrystusa. Takija wypadki wielmi častyja byli ŭ pieršyja wiaki chryścijanstwa. Kali chryścijanie byli mučanyja za Wieru, tady časta zdarałasia, što nie adzin z pahancaŭ, katory hladzieŭ na ich muki, ci nie adzin z samych-ža kataŭ stanawiŭsia i hawaryŭ: „I ja wieru ŭ Chrystusa, biarycie i mianie!“ I tut jaho brali na muki i jon addawaŭ žyćcio swajo ziamnoje za Taho, katory mocny dać zbaŭleńnie wiečnaje.

U raździele papiarednim my adhadali toje najbolš zahadkowaje, najbolš dražliwaje pytańnie: „Na što ja žywu na hetym świecie“. Tam my dajšli da taho prakanańnia, što sens našaha žyćcia ŭ miłaści. Ciapier-ža my bačym, što i zbaŭleńnie naša, jakoje jość našaju kaniečnaju metaj, zaležyć taksama ad miłaści.

Tak! Bo miłaść praŭdziwaja, boskaja miłaść wyhaniaje z našaha serca ŭsio, što jość nizkaha, što hrešnaha i pad upływam hetaje miłaści boskaj my hladzim na ŭsio inšym wokam. Kali miłaść najwyšejšaja da Boha i miłaść braterskaja da ludziej budzie ŭzhadawana ŭ sercy čaławieka, tady čaławiek toj nikoli nia zrobić ničoha takoha, što mahło-b być Bohu niapryjemna, abo bližniamu škodna, a naadwarot — budzie rabić tak, kab kožny jaho ŭčynak byŭ skirawany da chwały Božaj, abo da karyści bližniaha, bo jon lubić Boha i lubić bližniaha. Taki čaławiek budzie wypaŭniać abawiazki swajho stanu i budzie pracawać na zbaŭleńnie swaje dušy, budzie ŭsimi siłami wyścierahacca, kab nie zhrašyć, kab nie splamić swaju dušu prad abliččam umiławanaha nad usio Boha, kab nie zahniawić jaho i hetym, kab nie ściahnuć na siabie jaho niełasku, a lubiačy bližniaha budzie wyścierahacca, kab nia skryŭdzić hetaha bližniaha, a nawat kab nie zasmucić jaho jakim nieaściarožnym i prykrym słowam.

A tak wyścierahajučysia ŭsiaho niadobraha, złoha, wyścierahajučysia hrechu, čaławiek zasłuhoŭwuje ŭžo na bahasławienstwa Božaje. „Bahasłaŭleny, katory moh zhrašyć, a nie zhrašyŭ“, haworyć Św. Piśmo. Toj, chto i mieŭ spasobnaść zhrašyć, ale, znajšoŭšy jašče ŭ sabie patrebny zapas mužstwa, patrapiŭ ŭ chwilinie pakusy skazać sabie: „nie, mnie hetaha nia možna!“ I strymaŭsia, nie zhrašyŭ: toj bahasłaŭlenym jość.

Tak, ale miłaść jašče nie zdawalajecca tym, kab tolki nie rabić kiepska! Dla miłaści hetaha jašče za mała, miłaść choča jašče rabić dobra. Čaławiek, katory maje ŭ swaim

Z relihijna-hramadzkaha žyćcia.

Kitajskaja pilihrymka ŭ Rymie. 5.VI. u Rym prybyła kitajskaja pilihrymka, u skład jakoj miž inšym uwachodziać: 5 biskupaŭ kitajcaŭ i 19 kitajcaŭ katalikoŭ świeckich.

Św. Ajciec na pracesii Božaha Cieła. U dzień Božaha Cieła św. Ajciec sam budzie wieści pracesiju z Najśw. Sakramentam. Pracesija wyjdzie z bazyliki watykanskaj na plac św. Piatra, dzie św. Ajciec prysutnym udzielić bahasławienstwa.

Katalicki ŭniwersytet u Pekinie pieradany pad kiraŭnictwa amerykanskaha zakonu Werbistaŭ. Uniwersytet hety siańnia naličaje tysiaču studentaŭ, 16 prafesaraŭ amerykancaŭ, 6 eŭropejcaŭ i 50 kitajcaŭ.

Pieršy kanhres niamieckich katalickich lekaraŭ i pryrodnikaŭ adbyŭsia ŭ Kolonii 13 i 14.V. siol. h. Padčas kanhresu byŭ cely rad cikawych nawukowych referataŭ. Paśla kanhresu adbyłasia akademija ŭ česć św. Alberta, wialikaha pryrodnika Siaredniawiečča.

Arcybiskup staršynioj fundušu biezraboćcia. Arcybiskup z San-Francisco, Hanna, amerykanskim uradam zaprošany na staršyniu dziaržaŭnaj kamisii, majučaj na mecie sprawu zapamoh biezrabotnym.

Nastupiła noč; horad świaciŭ miljonami rožnych ahnioŭ, kidajučy daloka i šyroka na mora, na hory, na pala i łuhi snapy fantastyčnaha światła, a ŭ hary raściahnułasia spakojnaje, jasnaje nieba, usiejanaje miljonami zorak! (d. b.)

Z biełaruskaj niwy.

Zwalnieńnie Ks. Ad. Stankiewiča z prefektury. Doŭhaletni prefekt Bieł. Himnazii ŭ Wilni Ks. Ad. Stankiewič sioleta z hetaha stanowišča polskimi školnymi ŭładami zwolnieny. Pryčyny zwalnieńnia palityčnyja. Bieł. himnazija, pry pomačy kučki „ŭsłužnych" polskamu ŭradu biełarusaŭ, letaś była addana na ŭłasnaść hetaha ŭradu i stałasia faktyčna falwarkam henych biełarusaŭ i ich palityčnaj ekspozyturaj. U hetaj „pedahohičnaj" rabocie ich peŭnież byŭ pieraškodaj ks. A. Stankiewič i dzieła hetaha jaho zwolnili z himnazii, dzie prabyŭ jon prefektam piatnaccać hadoŭ.

Ks. dr. K. Kułak, byŭšy kiraŭnik unijackich spraŭ u Pinsku, a ciapier sekretar J. E. biskupa Čarneckaha ŭ Waršawie, maje wiarnucca ŭ wilenskuju dyeceziju i zaniać adpawiednaje stanowišča.

Z wydawieckaj katalickaj niwy. Wyšla z druku knižyca D. Aniški „Usio ŭ miłaści". Knižyca źjaŭlajecca adbitkaj z našaj časopisi.

Pieraryŭ u nabaženstwie. Nabaženstwa dla biełarusaŭ katalikoŭ u kašc. św. Mikałaja ŭ Wilni z pryčyny letnich feryjaŭ ad 11.VI. spyniajecca až da wosieni.

— Čarodny numar „Chr. D." wyjdzie ŭ wieraśni. —

---

sercy miłaść, choča prysłužycca čym-koleču pradmietu swajej miłaści; i čaławiek, katory lubić Boha i bližniaha, budzie rabić toje, što Bohu pryjemna i bližniamu karysna, budzie ŭsiudy j zaŭsiody staracca rabić dobra, jak sam Pan Jezus, ab katorym św. Ewanelija haworyć, što jon usio rabiŭ dobra. Taki čaławiek budzie sapraŭdy pracawać dla pawialičeńnia chwały Božaj.

A za heta ŭsio — za akazańnie najwyšejšaj chwały Bohu, ad katoraha zaležyć naša zbaŭleńnie, za karysnuju pracu dla dabra čaławiectwa, za praktykawańnie ŭčynkaŭ miłaserdzia ŭ adnosinach da ludziej, katorych Boh miłaściaju wiečnaju palubiŭ, za heta ŭsio čaławiek budzie mieć łasku ad Boha, a chto ŭ jaho budzie mieć łasku, taho zbaŭleńnie budzie peŭnym.

Takim paradkam, wyścierahajučysia ŭsiaho błahoha, a robiačy dobra, čaławiak praniknuty miłaściaj budzie wypaŭniać jašče adnu—treciuju pawinnaść chryścijanskuju: budzie ŭdaskanalacca, kab być choć trochi padobnym da Boha — hetaje Daskanalnaści Absalutnaje.

A daroha da daskanalnaści praz cnoty, a cnoty — heta wiera mocnaja i žywaja, nadzieja niazłomnaja; pakora, što nieba prabiwaje; čystaść myśli, čystaść u słowach, čystaść u zwyčajach; dalej cnota litaści i miłaserdzia nad usimi, chto ciarpić, chto patrabuje hetaha miłaserdzia; dalej jašče cnota ciarpliwaści, a hetamu ŭsiamu nadaje impuls miłaść, i miłaść robić toje, što hetyja ŭsie cnoty, časam nawat trudnyja da wykanańnia stanawiacca znosnymi, lohkimi, a potym, ułažyŭšysia ŭ ich, robiacca nawat pryjemnymi, dajuć čaławieku duchowaje zadawaleńnie.

I tak praz cnoty budzie čaławiek staracca być štoraz daskanalšym, kab być bližej da Boha, hetaha pradmietu swaje miłaści. Boh jość Daskanalnaść Absalutnaja i čaławiek budzie staracca, kab być štoraz daskanalšym. Boh jość Dabro Najwyšejšaje i čaławiek budzie staracca, kab być štoraz lepšym. Boh jość Świataść Najbolšaja i čaławiek budzie imknucca da świataści, budzie staracca, kab sam moh stacca światym.

A chto dabiŭsia da świataści, toj dabiŭsia da nieba, dzie prabywaje Światy światych. Chto dabiŭsia da świataści i ŭ hetaj świataści rasstaŭsia z hetym świetam, toj dabiŭsia da praznačanaj čaławieku mety, toj nie zmarnawaŭ swajho žyćcia, świataść adčynić jamu

TAMAŠ KEMPIJSKI.

Śledam za Chrystusam.

Z łacinskaj mowy pierakłaŭ
Dr. St. HRYNKIEWIČ.

Raździeł XLIX.

Ab imknieńni da wiečnaha žyćcia i ab wialikim dabry, jakoje abiacana tym, što mužna zmahajucca.

1. Synie, kali pačuješ, što źliwajecca na ciabie pažadańnie wiečnaje ščaśliwaści i kali latuciš, kab wyrwacca z putaŭ cieła swajho, kab mieć mahčymaść zachopliwacca ničym niezaciemnienaju jasnatoju majeju, rasčyni serca swajo dy addaj jaho henamu światomu natchnieńniu.

Naskolki zdolaješ — dziakuj najwyšejšaj Dabracie, jakaja hetak hodna z taboju pastupaje, hetak łaskaha adwiedywaje, horača hetak zaachwočwaje, tak mahutna padymaje, kab swaim ciažaram nia ŭpaŭ uznoŭ ty na ziamlu.

Bo natchnieńnie — heta nia płod dumki twaje, ci pracy, ale sprawa dabraty najwyšejšaje i Božaje łaski; a heta na toje, kab ty pawialičwaŭsia ŭ cnotach i ŭ bolšaj pakornaści, kab padhatawaŭsia da budučych zmahańniaŭ, kab usim sercam imknuŭsia pryharnucca da mianie i z usieńkaje mahčymaści słužyci mnie.

2. Synie, časta ahoń haryć, adnak biaz dymu połymia nikoli nie padymajecca.

Hetak mnohija imknucca horača da nieba, ale nia jość jany swabodnymi ad spakusaŭ pačućciowych.

I tamu nia susim wyklučna dziela Boha pracujuć, kali čahości tak horača ad Jaho prosiać.

Takim jość časta i twajo imknieńnie, jakoje widacca z nieciarpliwaści prośby twajej.

Nia budzie daskanalnym i čystym, što paplamlena asabistym zacikaŭleńniem.

3. Prasi nie taho, što tabie miłaje i dahodnaje, a taho, što zhodna z majeju wolaju dy chwałaju, bo kali raźmiarkuješ jak treba, dyk swaje namiery i ŭsio toje, čaho tabie chočacca, maim zahadam padparadkuješ i pawodle ich žyć budzieš.

Ja wiedaju twaje imknieńni i čuju častyja twaje stohny.

Užo ty chacieŭ-by karystacca swabodaju sławy synoŭ Božych, užo latuciš ab domie wiečnym dy Niabiesnaj Baćkaŭščynie poŭnaj radaści, adnak nia pryšła jašče taja chwilina, jašče pakul što inšy čas dla ciabie, čas zmahańnia, čas pracy i proby.

Užo ty chacieŭ-by napoŭnicca najwialikšym dabrom, adnak nia zdolaješ jašče jaho dastać.

Woś ja jość, ždžy mianie, kaža Hospad, pakul prydzie waładarstwa Božaje.

4. Treba, kab ty jašče byŭ wyprabawany na ziamli i šmat u čym daznany.

Kali-niekali dasca tabie supaciecha, poŭnaha adnak zdawoleńnia nie spaznaješ.

Dyk zmacniajsia i budź dužym ci ŭ dziejańni ci ŭ tym, što cierpiš.

Treba tabie pierainakšycca ŭ nowaha čaławieka dy stacca całkom inšym mužam.

---

dźwiery da Świataści Najwyšejšaj — Boha, dzie čaławiek znajdzie sabie miesca i prypynak na wieki.

Kančatak.

I tak z usich raździełaŭ hetaje pracy my bačyli, što *miłaść* jość nieabchodnaju patrebaju ŭ žyćci čaławieka, u joj schodzicca ŭsio: u miłaści Boha i miłaści bližniaha najwyšejšaja mudraść, u miłaści wypaŭnieńnie našaje relihii, u miłaści krasa i asałoda žyćcia čaławieka, u miłaści ščaście, jak kožnaha čaławieka z asobna, tak i celaha hramadzianstwa i ŭsiaho čaławiectwa, u miłaści sens našaha žyćcia, u miłaści ŭreście zbaŭleńnie naša.

A hetaj miłaści najlepiej nas wučyć Jezus Chrystus, Zbaŭca i Boh naš.

*

Na pačatku hetaj majej pracy źmiaściŭ ja słowy św. Piatra, katorymi hety pieršy wučań Chrystowy wylačyŭ žabrujučaha kaleku.

Bracie moj, chto-b ty nia byŭ, kali ty nia maješ u swaim sercy miłaści, ty taksama kaleka, ty chwory, ty znachodziššia ŭ nienarmalnym stanie! Kali chočaš tady być zdarowym, chočaš karystać z paŭnaty žyćcia, kali chočaš paznać jaho wartaść — *„ustań i chadzi!“* Ustań ad hrechu i chadzi ŭ miłaści! Ustań ad hrechu, pakiń hrašyć, a žywi ŭ miłaści! Niachaj miłaść kiruje kožnaju twajeju dumkaju, kožnym twaim pačynańniem, kožnaju twajeju sprawaj!

Ustań i chadzi, u Imia Jezusa Chrystusa Nazarenskaha!..

*

I ty, narodzie moj biełaruski! Ty, katory paŭstaješ ad doŭhaha zaniepadu, paŭstaješ da nacyjanalna-świedamaha žyćcia — ustań i chadzi, u Imia Jezusa Chrystusa Nazarenskaha!..

*

I ty, uwieś rodzie čaławiečy, zaklikaju ciabie da miłaści!

Redaktar-Wydawiec Ks. ADAM STANKIEWIČ

Biełaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny, Wilnia, Zawalnaja wul. 6—10.

Treba tabie časta rabić, čaho nia chočacca, a toje, što chočacca, treba pakinuć.

Inšym usio pamysna pojdzie, a tabie pawodle twajej myśli susim nie pawiadziecca.

Hutarki inšych ludzi buduć usłuchoŭwacca, na twaju-ž hutarku nia źwiernuć uwahi.

Inšyja buduć prasić i dastanuć, ty budzieš prasić i ničoha nie dastanieš.

5. Inšyja buduć wialikimi ŭ hutarcy ludziej, ab tabie-ž buduć maŭčać.

Inšym buduć daručać toje ci inšaje, a ty budzieš ni na što niahodnym.

Dziela hetaha budzieš padčas sumawać, adnak šmat dakažaš, kali moŭčki strywaješ.

Hetkim čynam dy šmat jašče čym inšym buduć prabawać wiernaha słuhu Pana, naskolki jon patrapić zračysia dy pieramahčy siabie ŭwa ŭsim.

Naŭrad ci jość takija zdareńni, kali treba tabie tak pamierci dziela samoha siabie, jak kali prychodzicca bačyć i ciarpieć praciŭnaje woli twajej, a najbolš, kali zahadywajuć tabie niešta, što pawodle twajej dumki jość niestasoŭnym i mała karysnym.

A dziela taho, što padparadkawany ty woli wyšejšaj, jaje zahadam piarečyć nia śmieješ, adnak nadta ciažka tabie zdajecca jści pad prymusam inšaha dy pakinuć susim swaje ŭłasnyja namiery.

6. Padumaj, synie, na płod henych trudoŭ, na ich chutki kaniec dy na hetkuju wialikuju naharodu, a tady nia budzie tabie ničoha ciažkaha i ciarpliwaść twaja znojdzie wialikuju paciechu.

Bo zamiest hetaj marnaj woli, jakoj zrakješsia tut samachoć, wiečnuju wolu ŭ niebie mieć budzieš.

Tam znojdzieš usio, čaho zachočaš, usio, čaho tolki nadumaŭ-by žadać.

Tam budzieš mieć šmat usialakaha dabra, biaz spałachu ŭtraty jaho.

Tam wola twaja budzie zhodnaja z majeju, ničoha apryčnaha pažadać jana nia budzie.

Tam nichto nia budzie piarečyć tabie, nichto nia budzie na ciabie narakać ci pierapyniać, ci stanawicca na darozie, a ŭsio, čaho tolki zdolaješ zachacieć, budzie pierad taboju, napoŭnić i zdawolić serca twajo pad dastatkam.

Tam ja sławu tabie źwiarnu za ŭsie ździeki, jakija pieratrywaŭ ty, radaść za sum, Stalicu wiečnaha waładarstwa dam tabie za apošniaje miejsca na ziamli.

Tam wyjawiacca płady pasłuchmianaści, praca pakuty pieramienicca na radaść, a pakornaja ŭlehłaść budzie ŭkaranawana sławaju.

7. I tamu ciapieraka schilajsia pakorna pad kožnaju rukoju, nie hladzi na toje, chto kazaŭ tabie ci zahadaŭ.

Duža starajsia, kab achwotna prymać za dobraje i ščyra spaŭniać usio toje, čaho zažadaŭ ad ciabie staršy, abo małodšy, abo i raŭnia tabie.

Niachaj šukaje hety taho, a heny inšaha, niachaj pachwalajecca adzin hetym, a druhi inšym, niachaj ich chwalać tysiačy tysiačami, a ty nie wiesialisia ani hetym, ani inšym, ale radaści šukaj u pahardzie samoha siabie dy ŭ tym tolki, što pawodle woli majej i mnie na sławu.

Adnaho tolki treba tabie chacieć, kab *ci praz žyćcio, ci praz śmierć, Boh zaŭsiody bačyŭ u tabie chwału swaju* (Da Filip. 1, 20).

Kab ludzi słuchali relehii, to spaŭniali-b swaje abawiazki, a kab ludzi dobra spaŭniali abawiazki, to na świecie byŭ-by paradak, a kab na świecie byŭ paradak, tady miłaść, sprawiadliwaść, spakoj i zhoda panawała-b pamiž ludźmi; a kab hetyja cnoty ćwili na świecie, tady byŭ-by raj na ziamli.

Nie ŭ złudnych zasadach hetaha świetu, nie ŭ biazbožnym kamuniźmie — ale *ŭ miłaści* twaje ščaście, twaje zdaroŭje!

Ty taki niespakojny, bo chwory! A twajo niedamahańnie ŭ tym, što jašče niama miłaści ŭwa ŭsich prajawach čaławiečaha žyćcia. Jašče mnoha dzie ŭsieŭładna panuje egoizm, panujuć zasady hetaha świetu. A dla taho, kab tabie, rodzie čaławiečy, dajšci da narmalnaha stanu, miłaści treba ŭsiudy!

Da miłaści tady — miłaści nia tolki pamiž paasobnymi adzinkami, ale j miłaści pamiž adzinkami składowymi, *miłaści hramadzkaj* — zaklikaju ciabie, rodzie čaławiečy!

Niachaj chutčej nastanie na ziamli nowaja, ščaśliwaja era — era panawańnia miłaści!

Niachaj usiudy i ŭwa ŭsim zapanuje taja miłaść, katoraj wučyć Jezus!..

„U Imia Jezusa Chrystusa Nazarenskaha ŭstań i chadzi!"

DA BOHA.

Čamu, Boža, Biełarusi
Daŭ takoje hora?
Čamu kraj naš pad niawolaj,
Nas čužyniec mora?

Ci na sławu Biełarusi,
Takoje mučeńnie?
Dobry, Boža, Ciabie prosim,
Daj nam wyzwaleńnie.

Kab-ža kraj naš biełaruski,
Bolš nie harawaŭ,
Dobry, Boža, prosim — kraju
Kab swabodu daŭ!...

M. Paškiewič.

List z wioski.

BRYDKOJE ZDAREŃNIE.

m. Krywičy, Wialejskaha paw. Naš ksiondz nia lubić bielaruskaj katalickaj hazety „Chryścijanskaj Dumki“. Adnej žycharcy dziaŭčynie Janinie Bułaj z Rusakoŭ B. Babaryka z Budsława wypisaŭ hetu hazetu, ab čym niechta danios ksiandzu. Woś-ža ksiondz duža łaiŭ „Chr. D.“, nazywaŭ jaje kamunistyčnaj, masonskaj i inšaj i strašyŭ dziaŭčynu, što kali jana nie pierastanie hetaj časopisi atrymliwać, to jon budzie jaje łaić z ambonii. Sapraŭdy brydki pastupak ksiandza!

Katalik Biełarus.

Roznyja cikawaści.

Ci wialikija wučonyja wierać u Boha?

Edison — heta wialiki wučony, jaki zrabiŭ sotni wynachodaŭ, jak: hramafon, elektryčnaja lampačka, akamulatary i h. d. Adzin blizki da jaho čaławiek inžynier Latrop napisaŭ knižku: „Razmowa z Edisonam“, u jakoj miž inšym čytajem: ...„Ja nia wieru — kazaŭ Edison — što materyja jość biazuładnaj, što na jaje dziejać tolki siły, jakija znachodziacca nia ŭ jej, a za jej. Mnie zdajecca, što kožny atom materyi maje peŭnuju kolkaść niejkaha rozumu. Tolki hlańcie na tysiačy sposabaŭ, jakimi atom wady łučycca z inšymi atomami, wytwarajučy najroźnarodniejšyja nowyja ciely. Ci wy majecie adwahu skazać, što jany heta robiać biaz rozumu? Atomy ŭ harmonijnym spałučeńni prymajuć pryhožyja formy, kraski i zapach, jak-by wydawajučy swajo zdawoleńnie. Uznoŭ-ža ŭ chwarobie, hniłci atomy wyjaŭlajuć niazhodu i wydajuć smurod. Atomy źbirajucca ŭ bolšyja hrupy i tworać nižejšyja stwareńni. A ŭreščie-ž jany łučacca ŭ čaławieku, jaki pradstaŭlaje całaść rozumu ŭsich atomaŭ.“ Na pytańnie-ž Latropa, adkul biarecca heny rozum, Edison adkazaŭ, što z siły bolšaj, jak siła naša. Tady Latrop zapytaŭ uznoŭ: „to wy wierycie ŭ rozum Twarca, u asabistaha Boha?“ — „Peŭna!“ — adkazaŭ wialiki Edison — „Isnawańnie razumnaha Boha, pawodle majho razumieńnia, možna nawat dakazać pry pomačy chimii“.

Strašnyja ličby ab wialikaj suświetnaj wajnie. Jak wiedama, wialikaja wajna ciahnułasia 4 hady, 3 miesiacy i 10 dzion. Usie wajujučyja dziaržawy pastawili na wajnu 60 miljonaŭ žaŭnieraŭ. Zabitych i prapaŭšych biaz wiešci było 11 miljonaŭ. Kožnuju minutu hinuła 5 čaławiek, a štodzień 6—7 tysiač. Usich ranienych było 20 miljonaŭ. Stracili z pryčyny wajny swaju majemaść i stalisia susim biednymi 7 miljonaŭ asob. Usie dziaržawy razam wydali na wajnu 185 miljardaŭ dalaraŭ, a takža mieli straty 151 miljard dalaraŭ z pryčyny zastoju fabryk padčas wajny; ahułam takim čynam wajna dziaržawam kaštawała 336 miljardaŭ dalaraŭ. Kali hetuju sumu padzielim na 11 miljardaŭ zabitych i źhinuŭšych na wajnie, dyk dawiedwajemsia, što kožny złohšy na wajnie žaŭnier kaštawaŭ 15,565 dalaraŭ. Woś što znača wajna!..

Z palityki.

Konkordat z Aŭstryjaj. 6 Červienia byŭ padpisany konkordat miž Apost. Stalicaj i Aŭstryjaj. Konkordat ułožany pawodle konkordatu z Italijaj, Prusami, i Badenijaj.

Abrazilisia na Mac-Donalda. Anhlijski premjer Mac-Donald, budučy ŭ Rymie, złažyŭ swaju wizytu Św. Ajcu. Z hetaj pryčyny hrupa anhlijskich pratestantaŭ złažyła swoj pratest.

Kaścielna-palityčnyja kamisii. U Niamieččynie pry radjostancyjach hitl roŭski ŭrad ustanawiŭ kaścielna-palityčnyja kamisii, jakija majuć uwažać, kab z relihijnych spraŭ nadawalisia praz radjo tolki tyja, jakija karysny dziaržawie ŭ razumieńni hitleroŭskim.

De Valera ŭ św. Ajca. 26.V. prezydent Irlandyi de Valera złažyŭ wizytu św. Ajcu. Aŭdyjencyja trywała doŭha i była niazwyčajna sardečnaj.

Dahawor Čatyroch. Apošnim časam čatyry dziaržawy: Niamieččyna, Francyja, Anhlija i Italija padpisali dahawor dzieła bližejšaha ŭzajemnaha supracoŭnictwa. Heta družba duža nie spadabałasia Polščy, Čechasławacyi, Rumynii, Juhasławii, jakija takža robiać swoj asobny dahawor.

Wilenskija nawiny.

Dzień naradzinaŭ św. Ajca. Pieršaha červienia prypadaŭ dzień uradzin św. Ajca. Z hetaj pryčyny ŭwa ŭsich wilenskich kaściołach było adpraŭlena ŭračystaje „Te Deum“.

Biezraboćcie kryšku źmienšyłasia, ale nie nastolki, kab jano nie adčuwałasia. Mahčyma, što kali nastanie kašba, a paśla ŭsie inšyja palawyja raboty, biezraboćcie jašče pamienšycca.

Paštowaja skrynka.

a. M. W. My dawiedalisia na pošcie, što premija Wam daručana. Kali tak, dyk duža dobra. Wy patrapicie naležna jaje wykarystać.

Ks. Fr. Č. Prysłanaje atrymali. 70 fr. ad T. M. na chryścijanskaje wydawiectwa zarachawali. Duža dziakujem i Wam i T. M.

B. B. Za hrošy padziaka, padzialili ich pawodle Wašaj woli.

I. A. Prośbu Wašu spaŭniajem, „Chr. D.“ pasyłajem. Z achwotaj prysłali-b Wam tydniowik, ale takoha, na žal, nia majem.

Ks. J. H. Uznoŭ pasyłajem Wam časopisi i karespondencyju praz Sibir, ale ci nia lepš praz Ameryku — Dajren?

Ks. W. Š. Atrymali, całkom dobryja rečy, adna z ich chutka budzie nadrukawana, ale nie ŭ „Chr. D.“, choć niekatoryja moža padojduć i dla jaje.

Kutok žartaŭ.

Haława haławie niaroŭnaja.

Pjany, trymajučysia za słup i widziačy šparka jeduču aŭtamabil, kaža:

— Hetyja čartoŭskija aŭtamabili majuć mocnuju haławu! Jak im ulluć piać litraŭ, dyk jon pre 100 kilometraŭ na hadzinu, a čaławiek i pa adnym litry rušycca nia moža.

Takža adhaworka.

Načalnik: Što heta znača, wy tolki paśla mianie prychodzicie ŭ kancelaryju?

Pisar: Jakža ja mahu aśmielicca pierastupić paroh raniej, jak pan načalnik.